

B. N. KNIPOVITSHILLE ³²

6. VI. 12.

Hyvä kollega! On hirmuisen harmillista, että ensimmäinen kirjeeni, jonka kirjoitin Teille kirjanne johdosta (kiitän suuresti sen lähettämisestä), on kadonnut. Uskomaton, mutta meillä näköjään mahdollinen tosiasia, että puhtaasti tieteellinen kirje katoaa. Yritän palauttaa muistiin sen sisällön, sillä en jättänyt kopiota.

Luin kirjanne ³³ suurella mielihyvällä ja iloitsin kovasti nähtyäni Teidän käyneen käsiksi suureen vakavaan työhön. Marxilaisten vakaumusten tarkistaminen, syventäminen ja varmistaminen tuollaisessa työssä on todennäköisesti täysin onnistuva.

Mainitsen muutamia ajatuksia, jotka tulivat mieleeni lukiessa. Minusta tuntui, että „differentiaation” tuloksia huomioitaessa maaltapako jää paikoitellen pois näkyvistä. Selitän ajatustani esimerkillä: a) ensimmäinen momentti. 100 taloudesta 25 hevosettomia = 25% eli viljelyksiä omistamattomia. b) Toinen momentti. 150 taloudesta 36 viljelyksiä omistamattomia = 24%. Tuntuu viittaavan differentiaation vähentymiseen? Mutta jos 30 taloutta eli perhettä oli lähtenyt maalta — kaupunkiin, siirtolaisiksi j.n.e., niin *itse asiassa* proletarisoituminen oli tehostunut. Nähdäkseni tämä on tyypillinen esimerkki. Pysyen „suppean tilastollisena” tilastotiede huomioi aina olemassa olevat taloudet päästään kuitenkin toisinaan ohitse kaikkein tärkeimmän.

Sitten, tekijä rajoittaa määrätietoisesti ja toistuvasti tutkimuksensa aiheen talouden *maanviljelykselliseen* puoleen. Mutta johtopäätöksissä hän huomaamatta laajentaa teemaa puhuen koko *maataloudesta* ja toisinaan jopa koko taloudesta. Siitä johdutaan väärään, sillä monia „differentiaation”, s.o. talonpoikien proletarisoitumisen ja pääoman muodostumisen momenteja joutuu sen tähden *kadoksiin*

(esim. kaupallinen karjanhoito Jaroslavlin kuvernemennissä ja muut muodot, joissa vaihto tunkeutuu maatalouteen sen erikoistuessa).

Edelleen. Eiköhän numerorivit toisinaan peitä näkyvistä *tyyppejä*, yhteiskunnallis-taloudellisia taloustyyppejä (vankka porvari-isäntä; keskivarakas isäntämies; puoli-proletaari; proletaari)? Tämä vaara on *hyvin* suuri tilastoaineiston *ominaisuuksien* tähden. „Numeroriveihin” viehättyy. Neuvoisin tekijää ottamaan huomioon tämän vaaran: meidän „katederimme” eittämättä *tukahduttavat* sillä tavoin numerotietojen elävän, marxilaisen sisällön. Hukuttavat luokkataistelun loputtomiin numeroriveihin. Tekijällä tällaista *ei esiinny*, mutta aloittamassaan suuressa työssä hänen kannattaa ottaa visusti huomioon tämä vaara, tämä katederien, liberaalien ja narodnikkien „linja”. Ottaa huomioon ja tietenkin *katkaista* se.

Lopuksi jonkinlaisena Deus ex machina'na * astui esille Maslov³⁴. Cur? Quomodo? Quibus auxiliis? ** Hänen teoriainsahan on hyvin kaukana marxilaisuudesta. Totta kyllä narodnikit nimittivät häntä „kriitikoksi” (=oppoportunistiksi). Oliko ehkä tekijän luottamus häneen enemmän satunnaista?

Tällaisia ajatuksia minulle syntyi lukiessani mielenkiintoista ja vakavaa kirjaanne. Puristan kättänne ja toivotan menestystä työllenne. Käytän tilaisuutta lähettääkseni suuret terveiset koko perheelle, varsinkin „vesikaakeille”³⁵, — muistattekko?

Teidän V. Uljanov

Kirjoitettu Pariisissa

Julkaistu ensi kerran v. 1928

Julkaistaan

käsikirjoituksen mukaan

* — Jonain odottamatta ulkopuolelta ilmestyvänä. *Toim.*

** — Miksi? Kuinka? Millä keinoin? *Toim.*